

Katowice, 7 maja 2020 r.

prof. dr hab. Aldona Skudrzyk
Instytut Językoznawstwa
Wydział Humanistyczny
Uniwersytet Śląski w Katowicach

Ocena dorobku doktor **Olgi Przybyli**
w związku z wnioskiem o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego
w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo

Sylwetka Habilitantki

Pani doktor Olga Przybyła jest związana z Wydziałem Filologicznym (obecnie Humanistycznym) Uniwersytetu Śląskiego od 1998 r. (do dziś) jako pracownik naukowo-dydaktyczny Zakładu Języka Polskiego w Katedrze Dydaktyki Języka i Literatury Polskiej (obecnie Instytutu Językoznawstwa). Absolwentka śląskiej polonistyki (1998) w pierwszych latach po ukończeniu studiów pracowała jako nauczyciel języka polskiego w Zespole Szkół Ogólnokształcących Społecznego Towarzystwa Oświatowego w Bytomiu. O tym, że język oraz dydaktyka i w praktyce, i w naukowej teorii są jej pasją, świadczy to, że jeszcze podczas studiów opublikowała dwa artykuły naukowe, w których poszukiwała atrakcyjnych i skutecznych metod nauczania. Magisterium uzyskała na podstawie pracy *Determinanty sprawności językowej*, w której znalazły się już sygnały zainteresowań rozwijanych później w sposób konsekwentny – powiązania wiedzy językoznawczej, dydaktycznej z osiągnięciami z zakresu neurolingwistyki czy neurobiologii. Dalsze poszukiwanie pozasystemowych uwarunkowań skutecznej komunikacji dr Olga Przybyła rozwinęła, zajmując się badaniem dyskursu szkolnego z perspektywy socjo- i pragmalingwistycznej, w swej rozprawie doktorskiej pisanej pod kierunkiem prof. dr hab. Urszuli Żydek-Bednarczuk. Zainteresowania pozasystemowymi uwikłaniami kompetencji komunikacyjnej dzieci i ich nauczania systematycznie pogłębiała, kończąc studia podyplomowe logopedii z glottodydaktyką i terapią pedagogiczną (2008 r.) oraz podyplomowe studia logopedii medialnej i emisji głosu w dwu specjalnościach: neurologopedia (2013 r.) oraz surdologopedia (2016 r.).

Aktywność naukowa po doktoracie (w tym ocena pozostałego dorobku naukowego) jako realizacji kolejnego ustawowego wymogu procedury habilitacyjnej

Ujmując liczbowo, na podoktorski dorobek naukowy dr Olgi Przybyli składa się 1 monografia autorska, 66 artykułów naukowych, w tym kilka współautorskich. Jest to dorobek ilościowo znaczny, ma także istotną cechę przyrostu harmonijnego i wyraźnie pokazującego poszerzanie i pogłębianie się zainteresowań Habilitantki.

Charakteryzując najogólniej przedstawiony do oceny dorobek, warto podkreślić z jednej strony jego swoistą jednorodność: skupienie badań wokół różnorodnych uwarunkowań językowych zachowań dzieci i młodzieży i ich skutecznym wykorzystaniu w nauczaniu, z drugiej metodologiczne poszukiwania adekwatnych do badanej problematyki sposobów opisu. Tak szeroka przestrzeń badawcza, jak językowe zachowania młodych użytkowników języka, daje możliwości rozwijania różnych aspektów tych zachowań i z tej możliwości Habilitantka twórczo skorzystała, wyznaczając kolejne obszary badawcze i sięgając po nowe metodologie językoznawcze: od systemowego badania normy językowej, przez obserwacje socjolingwistyczne i pragmalingwistyczne, wykorzystujące spojrzenie kognitywne badania językowego obrazu świata uczniów aż po interdyscyplinarne wskazanie możliwości interwencji logopedycznej dla specjalnych potrzeb edukacyjnych.

Pierwszą istotną pozycją w podoktorskim dorobku naukowym jest monografia zatytułowana *Akty mowy w języku nauczycieli*, która ukazała się w roku 2004 w wydawnictwie Uniwersytetu Śląskiego. W znacznym stopniu oparta jest na dysertacji doktorskiej, co traktować należy jak wyróżnienie poziomu prezentowanych w niej badań. Jest to ciekawe studium w obszarze badań dyskursu szkolnego. Autorka stawia sobie za cel „rozszerzenie analizy o inne niż lekcja zdarzenia komunikacyjne: porozumiewanie się nauczycieli z rodzicami na zebraniach, nauczycieli między sobą oraz dyrektora z nauczycielami na konferencji rad pedagogicznych, także komunikowanie się nauczycieli i uczniów w czasie przerw szkolnych i zajęć pozalekcyjnych” (s. 7). Z jednej strony to ciekawe *novum* poszerzające ówczesny zakres badań komunikacji szkolnej, z drugiej dowód wyraźnej świadomości metodologicznej – obejmuje bowiem sytuacje zróżnicowane wobec kategorii oficjalności oraz wobec relacji rang społecznych rozmówców. Potraktowała więc autorka komunikację szkolną jako zjawisko złożone socjolingwistycznie, na poziomie pragmatyki

realizujące konfigurację różnorodnych mikroaktów mowy. I tu pora na uwagę, która jest ważna ogólnie w ocenie tego dorobku – aplikacyjna wartość prezentowanych wyników badań: np. wskazanie nauczycielom, które z aktów mowy podtrzymują uczniowską uwagę, a które służą ich aktywizacji itd.

W kolejnych publikacjach autorka nadal podejmuje badania dyskursu szkolnego w perspektywie pragmalingwistycznej, wychodząc poza opracowany w monografii obszar obserwacji (7 tekstów). Równolegle – w tym najwcześniejszym etapie po doktoracie powstaje najobszerniejszy zestaw publikacji, który odnosi się do badań kształcenia nauczycieli i dydaktyki języka (17 tekstów), z poszerzaną stale perspektywą oglądu: od obserwacji językoznawcy, przez dydaktyczno-badawcze spojrzenie na specjalne potrzeby edukacyjne uczniów po interdyscyplinarne wykorzystanie nabytej wiedzy w działaniach logopedycznych. Spojrzenie chronologiczne jest tu o tyle przydatne, że pokazuje drogę poszukiwań nowych obszarów badań, nowych uwarunkowań szkolnej komunikacji, nowych uwarunkowań kształtowania się uczniowskiej kompetencji komunikacyjnej. Są to zatem podpowiedzi metodyczne dotyczące nauczania fonetyki czy kultury żywego słowa (np. *Mówi się!?* – fonetyka w kształceniu polonistycznym 2008/09; *Dźwiękowe funkcje języka w kształceniu kompetencji językowych uczniów* 2012), z drugiej strony badanie stymulowania rozwoju mowy dziecka przez słowo mówione (*Słowo (od)czytane i słowo w zabawie w stymulowaniu rozwoju mowy i języka dziecka* 2010; *Wychowanie słuchowe małego dziecka* – 2016); postulowanie możliwości wykorzystania wiedzy na temat przetwarzania sensorycznego dla działań logopedycznych (np. *Integracja sensoryczna w edukacji polonistycznej* – 2007; *Przetwarzanie sensoryczne w aspekcie neurorozwojowym a trudności w nabywaniu mowy i języka* – 2011) oraz prezentowanie autorskiej metody sensoryczno-motorycznego kształcenia dla mowy i języka z postulatem konieczności odkrywania preferowanych przez dziecko norm sensorycznych (2010), i w efekcie płynący stąd motywowany naukowo postulat współpracy nauczyciela i logopedy [(*Nie*)lingwistyczne aspekty współpracy nauczyciela i logopedy, 2012]. Zawarta w artykule konkluzja nawiązuje do istotności badania społeczno-kulturowych doświadczeń dziecka, jego umiejętności narracyjnych. Ten aspekt poszukiwań odnajdziemy w kilku tekstach (np. *Lingwistyczno-kulturowy obraz rodziny w polskiej i niemieckiej paremiologii* – 2010; „*Świat za słowami*” – rozważania o językowej rzeczywistości w tekstach dla dzieci i młodzieży – 2010; *Kompetencja narracyjna uczniów z rozwojowymi zaburzeniami koordynacji* – 2018).

Swe opracowania publikuje Kandydatka w specjalistycznych (czyli o wyraźnym profilu dydaktycznym lub logopedycznym) czasopismach, które znajdują się w wykazie czasopism punktowanych MNiSW (część B): w wydawanym przez Uniwersytet Śląski roczniku „Z Teorii i Praktyki Dydaktycznej Języka Polskiego”, w periodyku „Forum Logopedyczne” wydawanym przez Śląski Oddział Towarzystwa Logopedycznego oraz w „Nowej Logopedii” – organie Małopolskiego Oddziału PTL. Znaczna część dorobku znajduje swe miejsce w zbiorowych monografiach wydawanych w Krakowie, Lublinie, Gdańsku, Zielonej Górze, Siedlcach czy Piotrkowie Trybunalskim, a więc w ośrodkach liczących się w środowisku badań w obszarze dydaktyki i logopedii.

Na odrębne wskazanie zasługuje autorstwo rozdziału pt. *Postępowanie logopedyczne w przypadku noworodków i niemowląt* podręcznika akademickiego *Logopedia. Standardy postępowania logopedycznego*, wydanego w Lublinie pod redakcją znanych i cenionych badaczy – Stanisława Grabiasa, Jolanty Panasiuk i Tomasza Woźniaka.

Wskazane obszary badań interesujące Habilitantkę pokazują jej dążność do tego, by na komunikację dzieci i młodzieży spojrzeć w sposób dla współczesnej nauki charakterystyczny – dążność idącą w kierunku ujęcia holistycznego z perspektywy ujęć różnych metodologicznie. W całościowej ocenie dorobku naukowego Habilitantki ważne jest też stałe aktywizowanie tej cechy uprawianej przez nią praktyki badawczej, jaką jest aplikacyjność wyników, bezpośrednia przekładalność na indywidualne przypadki osób z trudnościami edukacyjnymi.

Na dorobek naukowy składa się ogromna aktywność konferencyjna Habilitantki, która uczestniczyła z referatami w konferencjach ogólnopolskich (51), także w międzynarodowych organizowanych w naszym kraju (10). Zazwyczaj wygłaszała referaty na dużych konferencjach w ważnych ośrodkach akademickich, m.in. we Wrocławiu (UWr), Krakowie (UP), Olsztynie (UWM), Rzeszowie (UR) czy Łodzi (WSHE) To ważny aspekt, godny najwyższej oceny, w staraniach o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Prócz dorobku publikacyjnego należy wskazać na aktywność badawczą w ramach 3 grantów. W jednym z nich, międzynarodowym projekcie organizacji zrzeszonych dla podniesienia standardów i jakości programów kształcenia logopedów w Europie (NetQues), Habilitantka pełniła funkcję głównego koordynatora w Polsce (2010 – 2013). Dwukrotnie w latach 2005 – 2007 oraz 2009 – 2012 była wykonawcą w ministerialnych grantach zespołowych.

Ocena osiągnięcia naukowego wskazanego przez Kandydatkę

Jako osiągnięcie naukowe wskazany został przez Kandydatkę zbiór 12 artykułów powiązanych tematycznie w całość poświęconą poszukiwaniu reguł programowania języka i zachowań językowych, które wynikają z biologiczno-kulturowych uwarunkowań mowy nie tylko w normie, ale także w jej zaburzeniach oraz cykl sześciu tomów czasopisma „Logopedia Silesiana”, którego Habilitantka jest pomysłodawczynią, założycielką i redaktorem naczelnym. Choć czasopismo jest jednym z bardziej uznanych tytułów poświęconych badaniom logopedycznym, choć jest wyraźnie środowiskowo rozpoznawalne, w moim przekonaniu trudno uznać je za osiągnięcie naukowe. Jest to niewątpliwie dowód sukcesu organizacyjnego (i tam miejsce na ocenę), ale także wyraz uznania dla Jej pozycji wśród badaczy, skoro publikujący tam autorzy zwykle pochodzą spoza jednostki macierzystej (zależnie od rocznika nawet w 100%).

Cykl autorskich artykułów układa się w pewną całość, którą porządkuje Habilitantka w trzy podrozdziały. Nadrzędną myślą prezentowanych badań jest ogólna koncepcja poznania ucieleśnionego, w której uznaje się znaczenie percepcji, działania i środowiska w procesach poznawczych. W ten sposób myślenia wprowadza opracowanie wstępne, odwołujące się do wielu badaczy, stąd bogata bibliografia, niosące przesłanie o ważności przetwarzania sensorycznego w odniesieniu do działań nauczyciela, zwłaszcza polonisty. Na część pierwszą cyklu (*Studia przypadków osób z zaburzeniami o podłożu sensorycznym oraz badania struktury dźwiękowej języka*) składają się cztery artykuły: dwa z nich to studium przypadku. Dają one możliwość wskazania wypracowanej autorsko indywidualizacji procedur badawczych w konkretnych uwarunkowaniach biologicznych i środowiskowych. Podnoszeniu świadomości i poziomu wiedzy logopedów służyć ma przeglądowy artykuł kolejny prezentujący stan badań nad dyspraksją. Złożony charakter zaburzenia ilustrowany jest w tym przeglądzie w sposób uporządkowany problemowo, wskazuje też na zaburzenia współwystępujące. Ostatni tekst ma także wyraźnie praktyczne przełożenie na aktywność logopedów – postuluje bowiem korzystanie z diagnoz przesiewowych w badaniu słuchu dzieci (próba 59 osób), pokazuje ich przebieg oraz podpowiada narzędzia. Problem jakości słuchu młodego pokolenia, społecznie ważki, współcześnie podnoszony jest szeroko (dotyczy znacznej grupy dzieci) i zasługuje na uwagę profilaktyczną. Wszystkie teksty są bogato

ilustrowane tabelami ze szczegółowo omówionymi rezultatami badań. Drugą część cyklu (*Motoryczne zdolności koordynacyjne w świetle badań nad mową*) otwiera obszerna rozprawa o charakterze wręcz podręcznikowego wprowadzenia w ukazanie współzależności między poziomem szeroko rozumianej motoryczności człowieka a procesami realizacyjnymi mowy. Tu uwaga skupia się zdecydowanie na mowie, która pokazana jest jako jedna z najwyższych form skoordynowanych czynności ruchowych. Autorka pokazuje i procedury, i testy prowadzące do przekonujących wniosków co do owej współzależności rozwojowej. Badając dzieci przedszkolne – a więc na poziomie kształtującej się pełnej ich sprawności fizycznej, pokazuje, że im wyższe wyniki w próbach motorycznych, tym lepszy poziom dźwiękowej realizacji mowy dziecka. Na przeciwnym biegunie omawianych w tej części zagadnień poziomu koordynacji stoją badania gielkotu. Prezentuje je ostatni w tej części cyklu artykuł, przekonujący o związku tego zaburzenia z nadpobudliwością psychoruchową. Konstrukcja dotychczas opiniowanych tekstów jest dość stała, struktura ich przewiduje wyjście od szeroko przywoływanych badań obcych, niejako sprawozdanie z ich stanu, obfitość przypisów i odwołań bibliograficznych. To przejaw pewnej ostrożności badacza, gdy wchodzi na grunt dla siebie odkrywany, w jakimś stopniu nowy. Ale to sytuacja każdej interdyscyplinarnej przygody naukowej.

Trzecia część cyklu (*Semantyka zachowań ruchowych w subkodzie pisanym*) konstrukcyjnie, ale i stylistycznie ma dostrzegalną odrębność. To teksty dydaktyka języka. Przedmiotem analizy jest tekst, uwikłana gatunkowo realizacja pisanej odmiany języka. Autorka proponuje, pokazując to na kilku odsłonach gatunkowych (opowiadanie, list, życzenia), skuteczność budowania procesu terapeutycznego, wychodzącego od nauki gatunków mowy. Bardzo to wyraźny trend obecny we współczesnej humanistyce (gatunki mowy, genry mowy, dyskurs). Ciekawa propozycja (ćwiczeń, zabiegów i metod terapeutycznych) odnosi się wyraźnie do rozwijania kompetencji na poziomie pragmatycznym: prowadzi do opanowania wzorców komunikacyjnych obowiązujących, skonwencjonalizowanych, tworzących tzw. gramatykę społeczną czy inaczej system socjolingwistyczny polszczyzny (np. poziom grzeczności językowej, formy adresatywne), czy jej kod pragmatyczny.

Autorka w wielu tekstach podkreśla, że badania dotyczą mieszkańców śląskich miast czy po prostu mieszkańców Śląska. Zastanawia ten fakt. Taka lokalizacja powinna czemuś służyć. Tak się nie dzieje, a wydaje się, że – zwłaszcza na poziomie realizacji dźwiękowych,

artykulacyjnych, ale i na poziomie rozwoju myślenia abstrakcyjnego, poziomie budowania tekstu spójnego – fakt prowadzenia badań na terenie dyglosyjnym powinien być czynnikiem jednak uwzględnionym. Łatwo bowiem uznać, że równoczesne funkcjonowanie w języku domowym (odmianie regionalnej) i języku ogólnym stać się może przyczyną trudnień edukacyjnych, bowiem sytuacja dyglosji może być czynnikiem hamującym nabywanie wiedzy, utrudniając edukację szkolną dzieci. Te utrudnienia dla rozwoju poszczególnych jednostek funkcjonujących w relacjach dyglosyjnych mogą mieć istotne następstwa nie tylko społeczne, ale i psychologiczne, gdyż instytucjonalna edukacja dotycząca języka prestiżu ma wymiar znacznie szerszy niż tylko przekazywanie zasad i reguł nowego języka.

Doktor Olga Przybyła jest badaczką poszukującą na drodze analiz czasem indywidualnych przypadków, czasem obserwacji grupowych, rozwiązań wprost terapeutycznie czy dydaktycznie przydatnych. W prezentowanym cyklu nie znajdziemy poszukiwań teoretycznych, nie ma w nim prób wielkich uogólnień, choć na marginesie czyni Autorka często ogólne spostrzeżenia ciekawe, nie poświęcając im jednak zbyt wiele uwagi. Jej temperament badawczy jest inny, wyznacza więc badaczce inną drogę: widzę w poszczególnych etapach rozwoju zainteresowań pewną konsekwencję wzajemnie wynikających z siebie problemów skupionych na stanie kompetencji językowej uczniów, na możliwości zrozumienia jej uwarunkowań i zastosowania dydaktycznie wspierającej interwencji, prowadzącej często do poprawienia sytuacji społecznej czy psychologicznej osób poddanych działaniom terapeutycznym. Nauczyciele i terapeuci znajdą tu przydatne relacje ze stanu nie tylko polskich, ale i światowych badań nad poszczególnymi typami deficytów czy powiązań jakości mowy z uwarunkowaniami biologicznymi. W autoreferacie Kandydatka formułuje swe cele wprost: „Przeprowadzone obserwacje jednostkowych przypadków oraz wyniki uzyskane w grupach badawczych służyły wypracowaniu sposobów procedur terapeutycznych dla osób z trudnościami w zakresie przetwarzania bodźców niezależnie od zmysłu.” (s. 18)

W badaniach Habilitantki zawsze chodzi o jakość kompetencji komunikacyjnej dzieci. Zauważmy, że to kategoria podstawowa dla językoznawstwa w obszarze badań socjolingwistycznych czy pragmalingwistycznych. Jeśli jednak tam badamy społeczne (makro- i mikrośrodowiskowe) i kulturowe uwarunkowania języka z użyciu, w propozycji ocenianej tutaj sięgamy także do badania uwarunkowań mikrośrodowiskowych, ale przede

wszystkim biologicznych, fizjologicznych czy neurofizjologicznych. Widzę w tym wyraźne dopełnienie obrazu językowego działania człowieka.

Działalność dydaktyczna, organizacyjna i popularyzatorska

Aktywność dydaktyczna jest godna podkreślenia – Habilitantka nie tylko prowadzi regularne zajęcia uniwersyteckie (wykłady i ćwiczenia) na kilku kierunkach studiów stacjonarnych, ale także na studiach podyplomowych na macierzystej uczelni oraz na Uniwersytecie Przyrodniczo-Humanistycznym w Siedlcach. Kierowała działaniami Polonistycznego Koła Naukowego Młodych Dydaktyków, otwierając ich na pracę z uczniami w ramach interesujących tematycznie warsztatów, sama takie otwarte warsztaty dla środowiska także systematycznie prowadziła. Wypromowała znaczną liczbę licencjatów i magistrów, także absolwentów studiów podyplomowych w Studium Pedagogicznym Akademii Ekonomicznej w Katowicach. W obu uczelniach koordynowała praktyki studenckie i czuwała nad ich przebiegiem. Na szczególne wyróżnienie zasługuje wskazanie jej imponującej roli w powoływaniu i kształtowaniu programów, regulaminów, planów podyplomowych studiów logopedycznych w różnych specjalnościach na Uniwersytecie Śląskim (por. kolejne zarządzenia rektora Uniwersytetu Śląskiego z 2009, 2010, 2011, 2013). Aktywność ze wszech miar godna zauważenia i zasługująca na wysoką ocenę.

Imponująca jest jej aktywność w budowaniu środowiska naukowego (badawczego) i terapeutycznego przy Uniwersytecie Śląskim. Jest inicjatorką i organizatorką cyklicznych konferencji związanych ze *Światowym Dniem Osób Jąkających się* (od 2008 r.), także zainicjowała ideę *Logopedycznych Dni Uniwersytetu Śląskiego* oraz cykliczne konferencje pt. *Teoretyczne i praktyczne aspekty współczesnej logopedii* (od 2009 r.). Te przedsięwzięcia organizacyjne zaowocowały powstaniem w 2013 roku Centrum Logopedii przy Uniwersytecie Śląskim. Realizuje ono istotne cele społeczne: praktyczne kursy i warsztaty otwarte na doskonalenie zawodowe nauczycieli, logopedów, ale także oferuje bezpośrednią pomoc rodzicom i opiekunom dzieci z dysfunkcjami. Podkreślić należy, że w specyficznym środowisku regionu – środowisku dyglosyjnym, interwencje logopedyczne mogą mieć wartość nie do przecenienia. Dokonuje się tu realna integracja środowiska naukowego wokół praktycznych i teoretycznych aspektów postępowania logopedycznego. Aktywność wykracza daleko poza region – wraz z Uniwersytetem im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

Centrum reprezentowało Polskę w unijnym projekcie dla podniesienia standardów i jakości programów kształcenia logopedów w Europie *NetQuest for Speech and Language Therapy Education in Europe* koordynowanym przez CPLOL.

Nie można wprawdzie zgodzić się na uznanie za osiągnięcie naukowe zainicjowania przez Habilitantkę i redagowania pisma naukowego pt. „Logopedia Silesiana”, ale nie można jednocześnie nie dostrzec w tym działaniu znaczącej sprawności organizacyjnej o wysokiej wartości dla środowiska logopedów nie tylko w Polsce, ale także w Europie Środkowo-Wschodniej. Pismo jest indeksowane w kilku bazach referencyjnych, poszerza systematycznie grono autorów zagranicznych, rośnie wskaźnik ICV świadczący o jakości i sile oddziaływania pisma. Jest ono bowiem miejscem publikacji tekstów językoznawców, lekarzy, logopedów z różnych ośrodków akademickich, pokazując perspektywę medycznego, lingwistycznego, psychologicznego, glottodydaktycznego, terapeutycznego oraz pedagogicznego opisu mowy w rozwoju i w zaburzeniach. Widoczny jego dynamiczny rozwój jest niewątpliwie zasługą jego redaktora naczelnego i świadectwem aktywności organizacyjnej.

Habilitantka była kilkakrotnie wyróżniana nagrodą rektora za działalność dydaktyczną, organizacyjną oraz naukowo-badawczą, także złotą odznaką za zasługi dla Uniwersytetu Śląskiego. Jej zaangażowanie w rozwój edukacji uhonorowano, przyznając Medal Komisji Edukacji Narodowej za szczególne zasługi dla oświaty i wychowania.

Osiągnięcia naukowe, poza publikacjami, także ponadprzeciętna działalność organizacyjna oraz popularyzatorska nie pozostawiają wątpliwości, że dr Olga Przybyła jest osobą niezwykle aktywną, pracującą z niezwykłym oddaniem na rzecz macierzystej uczelni, ale także na rzecz środowisk nauczycielskich regionu, szerzej na rzecz środowiska logopedycznego i terapeutycznego, co niewątpliwie stanowić może ważki argument za przychyleniem się do wniosku o nadanie jej stopnia naukowego doktora habilitowanego.

Konkluzja

Jeśli spojrzeć na całość ocenianego dorobku naukowego, to niewątpliwie wyrasta on nie tylko z temperamentu badawczego Habilitantki, ale nade wszystko z jej zainteresowania działaniami edukacyjnymi i edukację wspierającymi, szczególnie w obszarze jej specjalnych

potrzeb. W każdej niemal publikacji dostrzeżemy pasję nauczyciela, który stara się dostrzegać aspekty aplikacyjne badanego problemu i poszukuje uwarunkowań kompetencji komunikacyjnej dzieci i młodzieży, sposobu jej doskonalenia.

Rozwój naukowy Habilitantki uznać należy i za harmonijny, i za dynamiczny. Cechą poczynań naukowych dr Olgi Przybyli jest oparcie wniosków na badaniach empirycznych. Nie są to opracowania o charakterze odkryć doniosłych, ale refleksje humanistycznie ważne, zdecydowanie dydaktycznie i terapeutycznie przydatne, społecznie służebne. Jest to typ naukowej aktywności o wyraziście zarysowanym i określonym profilu zainteresowań, systematycznie dopełniający i poszerzający penetrowane pola obserwacji. Warto też spojrzeć na Autorkę jako na osobę konsekwentnie realizującą własną pasję poznawczą, poszerzającą obszary badawcze, ale także zdobywającą formalne potwierdzenie swych kompetencji w postaci kończenia kolejnych studiów podyplomowych.

W całej twórczości naukowej Habilitantki w centrum uwagi jest kompetencja lingwistyczna człowieka – zwłaszcza możliwości podnoszenia jej poziomu i jakości. W badaniach sięga do wiedzy logopedycznej, biologiczno-kulturowych uwarunkowań mowy, poszukuje przyczyn zaburzeń i możliwości terapeutycznego diagnozowanych różnego rodzaju deficytów. Co jednak wydaje się szczególnie wartościowe w tych badaniach, to dostrzeganie reperkusji deficytów rzutujących na społeczne funkcjonowanie osób nimi dotkniętych. Takie coraz bardziej staje się współczesne językoznawstwo: holistyczne, bliskie antropologii lingwistycznej, wykorzystujące różne metodologie dla uzyskania opisu i rozumienia ludzkiego „bycia w języku”, językoznawstwo zainteresowane podmiotowością człowieka, rozpatrujące logiczno-poznawczą aktywność umysłu ludzkiego, która ujawnia się nie tylko w jego operacjach dyskursywnych, lecz we wszelkich przejawach ludzkiej aktywności, od najelementarniej percepcyjnych po emocjonalne i motoryczne. Najważniejszym językoznawczym osiągnięciem Habilitantki jest konsekwentne realizowanie takiego właśnie całościowego zamysłu, czyli poszerzanie obszaru badawczego dyscypliny o tę płaszczyznę badań nad mową i językiem.

Reasumując powyższe uwagi i oceny, stwierdzam, że przedstawione przez dr Olę Przybyłą dokonania naukowe stanowią wystarczającą przesłankę, by uznać ją za spełniającą ustawowe wymagania stawiane kandydatom do stopnia doktora habilitowanego (art. 16 ust. 1 Ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (z dn. 14

marca 2003 r.) w brzmieniu ustalonym Ustawą z dn. 3 czerwca 2016 r. (Dz.U. 2016, poz. 882) oraz w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 1 września 2011 r.). Jako recenzent wyrażam w tej sprawie pozytywną opinię, uznając, że dorobek naukowy Habilitantki stanowi istotny wkład w rozwój dyscypliny i może być podstawą nadania dr Oldze Przybyli stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo.

A handwritten signature in blue ink, reading "Andrzej Sturdyni". The signature is written in a cursive, flowing style.